

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Preț: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXX NR.15

Vineri,
10
APRILIE
2020

Școala din Aletea
caută
profesori noi

(Pagina 2)

Lecții la distanță
pentru
toate generațiile

(Paginile 5, 6, 7 și 8)

Săpunul de casă
cucerește din nou
gospodinele

(Paginile 9 și 12)

Calendar ortodox

13 aprilie, luni, Sf. și Marea Luni; Sf. Sfințit Mc. Artemon;
Sf. Mc. Elefterie Persul (Denia Sf. și Marii Marți)
14 aprilie, marți, Sf. și Marea Marți; †) Sf. Ier. Pahomie de la Gledin,
Ep. Romanului; Sf. Martin Mărt., Ep. Romei; Sf. Mc. Tomaida
(Denia Sf. și Marii Miercuri)
15 aprilie, miercuri, Sf. și Marea Miercuri; Sf. Ap. Aristarh, Pud
și Trofim; Sf. Mc. Crescent și Vasilisa (Denia Sf. și Marii Joi)
16 aprilie, joi, Sf. și Marea Joi; Sf. Mc. fecioare Agapia, Irina și Hionia
(Pomenirea morților – Denia celor 12 Evangheli, a Sf. și Marii Vineri)
17 aprilie, vineri, Sf. și Marea Vineri – Scoaterea Sf. Aer; Sf. Mc. Simeon,
Ep. Persiei; Sf. Acachie, Ep. Melitinei (Denia Prohodului Domnului,
a Sf. și Marii Sâmbete) (Zi aliturgică) (Post negru)
18 aprilie, sâmbătă, Sf. și Marea Sâmbătă; Sf. Cuv. Ioan, ucenicul
Sf. Grigorie Decapolitul; Sf. Ier. Cosma, Ep. Calcedonului;
Sf. Mc Ioan din Ianina (Post negru)
19 aprilie, duminică, (Vecernia Învierii). (†) Învierea Domnului (Sf. Paști)

Omul săptămânii

Joseph Pulitzer

Jurnalistul american Joseph Pulitzer s-a născut pe 10 aprilie 1847, în orașul Macău, în familia înstărită a lui Fülöp Pulitzer, un evreu care se ocupa cu comerțul de cereale. Mama lui Joseph Pulitzer, născută Elise Berger, a fost germană de religie catolică, originară din Seghedin. După ce familia s-a mutat la Budapesta, Pulitzer a urmat cursurile unei școli private. La vârsta de 17 ani a fost găsit inapt pentru serviciul militar în armata austriacă de a servi în legiunea străină. În cele din urmă se înrolează la Hamburg ca militar în armata SUA. Ajuns în 1864 în Boston va face parte din regimentul 1 de cavalerie New-York, care era format în cea mai mare parte din germani, și va lupta

de partea Statelor din Nord în Războiul civil american. Vorbea foarte bine germana și franceza, mai puțin limba engleză. După o serie de ocupații de ocazie ca hamal, chelner, devine în anul 1867 cetățean american.

În căutare de muncă va ajunge în St. Louis, unde va fi angajat ca reporter la ziarul în limba germană „Westliche Post”. În 1883 va cumpăra ziarul „New York World”, care era în pragul falimentului, și care sub conducerea lui devine unul dintre ziarele cele mai importante din țară, cu un tiraj de 600.000 de exemplare. După ce se îmbolnăvește, se retrage din lumea presei, la vârsta de 43 de ani, aproape orb. Totuși el va controla mai departe redacția ziarului, cu care comunică sub o formă codificată.

În anul 1892, Pulitzer donează bani pentru fondarea unei școli de jurnalistică, care n-a fost aprobată. De aceea a lăsat el prin testament suma de 2 milioane de dolari pentru fondarea unei școli de jurnalism, „School of Journalism” și unui premiu jurnalistic. Abia în anul 1912, la un an după moartea sa, a fost înființată facultatea de jurnalistică Columbia University și, din anul 1917, a fost decernat anual premiul Pulitzer.

Poza săptămânii

În așteptarea Paștilor, cu grijă și speranță...

Pe copertă: Câmp de viorele / Sursa foto: Internet

Școala generală din Aletea caută profesori noi

Directorul Școlii generale românești din orașul Aletea, *Petru Selejan* ne-a anunțat că instituția pe care o conduce este în căutare de noi cadre didactice, astfel s-au lansat concursuri pentru ocuparea a două posturi: 1. învățător de naționalitate română și 2. profesor de limba și literatura maghiară. Ambele posturi sunt cu termen limitat și pot fi ocupate în perioada 1 septembrie 2020 – 30 iunie 2021. Condiții obligatorii sunt diplomele superioare în domeniu.

Dosarele candidaților pentru aceste posturi pot fi înaintate până pe 31 iulie 2020, prin poștă (5742 Elek, Lőkősházi út 3) sau în format electronic (romiselek@freemail.hu). Decizii asupra concursurilor se vor lua până pe 15 august 2020. 04. 07. Alte informații se pot obține de la directorul Petru Selejan, la numărul de telefon al școlii: 06-66/240-492.

E.Ș.

Termenul de depunere de proiecte pentru prima sesiune de finanțare nerambursabilă la DRP a fost prelungit

În atenția românilor de pretutundeni interesați să obțină finanțări din partea Departamentului pentru Românii de Pretutindeni! Secretarul de stat *Ovidiu Burdușă* anunță prelungirea termenului limită pentru depunerea de proiecte din prima sesiune de finanțare nerambursabilă pentru acest an.

Noul termen a fost extins cu 15 zile, de la data de 31 martie până la 15 aprilie.

Se răspunde astfel solicitărilor venite din partea asociațiilor românești din numeroase țări, care au cerut un răgaz pentru a adapta proiectele la situația de criză generată de pandemia cu noul coronavirus COVID-19. Așadar, puteți în continuare să transmiteți propunerile voastre de proiecte, în format electronic, precum și cererea de finanțare și restul documentelor necesare, la adresa proiecte@mprp.gov.ro.

Toate informațiile și documentele necesare sunt disponibile pe pagina DRP: www.mprp.gov.ro.

Concursul de povești se amână pentru toamnă

Conducerea Autogovernării Românești din Bichișciaba anunță pe toți cei interesați, în primul rând școlile și elevii români, că ediția din acest an a Concursului de povești din Bichișciaba se amână pentru lunile de toamnă. „Din cauza închiderii școlilor și trecerii la învățământul online și pentru a-i proteja pe copiii noștri, am decis ca concursul de povești, pe care îl organizăm în mod tradițional în fiecare an, în luna mai, să-l amânăm pentru lunile de toamnă. Probabil, în octombrie vom putea organiza concursul mult așteptat de toți copiii care iubesc poveștile”, ne-a informat *Teodor Juhász*, președinte Autogovernării Românești din Bichișciaba.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Înscrieri la grădinițele și școlile românești din Ungaria

Conducerea Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria a dat publicității un material informativ cu privire la perioada de înscrieri la grădinițele și la școlile românești aflate sub administrația AȚRU. În contextul stării de urgență actuale, Ministerul Resurselor Umane de la Budapesta a stabilit norme procedurale unice pentru înscrierile în instituțiile de învățământ pe anul școlar 2020/2021.

Pentru înscrierile la grădinițele care se află sub administrația AȚRU, Grădinița Românească din Jula, Grădinița de Naționalitate Română din Chitighaz, Grădinița Românească „Lucian Magdu” din Bătană, Grădinița de Naționalitate Română din Județul Bihor, părinții vor trebui să depună declarația de intenție până în data de **17 aprilie 2020**, în care trebuie specificat și grădinița din circumscripția de care aparțin. În această declarație obligatoriu se vor trece datele personale ale copilului. Intenția de înscriere se poate face electronic (e-mail), prin telefon, ori în cazuri speciale personal, la secția grădiniței aleasă.

Înscrierile se fac în perioada 2–20 aprilie 2020, acordând o atenție deosebită măsurilor de urgență cu privire la sănătatea publică. Pe baza declarațiilor cu privire la intenția părinților de a înscrie copilul, instituțiile educaționale întocmesc un program cu zilele de înscriere.

Directorii de instituții vor lua decizii cu privire la primirea co-

pilului în grădinițe până în data de 20 aprilie, iar ca urmare vor înștiința în scris părinții și grădinițele din circumscripția de care aparțin. Părinții interesați sunt rugați să intre în legătură cu instituțiile românești telefonic sau prin e-mail, unde vor primi mai multe informații.

*

Pentru înscrierile în anul școlar 2020/2021 în școlile generale care se află sub administrația AȚRU, Școala Generală Românească „Nicolae Bălcescu”, Școala Generală de Naționalitate Română din Chitighaz, Școala Generală Românească din Aletea, Școala Generală Română „Lucian Magdu” din Bătană, Școala Generală de Naționalitate Română din Bihor părinții vor trebui să depună declarația de intenție până în data de **24 aprilie 2020**, în care trebuie specificat și școala generală din circumscripția de care aparțin. În această declarație obligatoriu se vor trece datele personale ale copilului. Intenția de înscriere se poate face electronic (e-mail), prin telefon, ori în cazuri speciale personal, la secția școlii aleasă.

Înscrierile se fac în perioada 6–24 aprilie 2020, acordând o atenție deosebită măsurilor de urgență cu privire la sănătatea publică.

Directorii de instituții vor lua decizii cu privire la primirea copilului în școală până în data de 27 aprilie, iar ca urmare vor înștiința în scris părinții și școlile din circumscripția de care aparțin.

Vă rugăm urmăriți paginile de facebook ale grădinițelor și școlilor generale pentru mai multe detalii!

Se pot face propuneri pentru premiul „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” 2020

Secretariatul de Stat pentru Naționalități și Culte din cadrul Cămarilor Primului Ministru a publicat zilele trecute anunțul conform căruia se pot face propuneri pentru distincția „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” 2020.

Sunt așteptate propuneri prin care se recunoaște activitatea, eforturile merituoză ale persoanelor particulare, ale organizațiilor și autoguvernărilor minoritare, depuse în folosul comunității de naționalitate din Ungaria, în domeniul vieții publice, învăță-

mântului, culturii, bisericii, științei, mass-media.

Distincția „Pro Cultura Minoritatum” este înmănată în luna mai, de Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (sărbătorită la 21 mai), în cadrul unei gale festive.

Propunerile pot fi trimise prin poștă, la adresa Secretariatului de Stat pentru Naționalități și Culte (1357 Budapesta, Căsuța poștală 6.) și prin e-mail la adresa titkarsag.nf@me.gov.hu. Termenul de depunere a propunerilor este: **14 aprilie 2019**.

Alte detalii și formularul se poate descărca de pe site-ul www.kormany.hu, la pagina Secretariatului de Stat pentru Naționalități și Culte din cadrul Cămarilor Primului Ministru.

A.B.

Arhiva digitală din ultimii 22 de ani a revistei „Foaia românească”

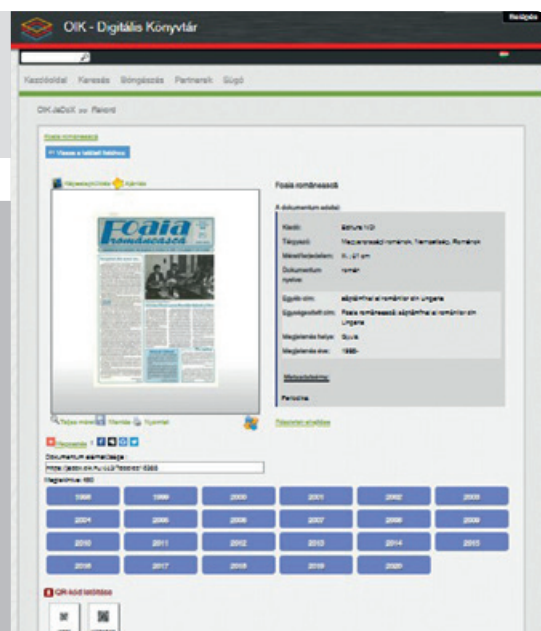
Pe baza unui contract de colaborare, Biblioteca Națională de Limbi Străine din Budapesta (Országos Idegennyelvű Könyvtár – OIK) publică pe site-ul său, în format digital, toate revistele naționalităților din Ungaria, printre care și săptămânalul „Foaia românească”.

Pe pagina <https://jadox.oik.hu> se găsește arhiva digitală a Foii românești începând din ianuarie 1998 și până în zilele de azi.

Cel mai ușor se poate accesa această arhivă prin scanarea cu telefonul a codului QR alăturat.

Vă dorim lectură plăcută!

E.Ș.

Moaștele Sfântului Dimitrie cel Nou au fost purtate în procesiune pe străzile Bucureștiului

Duminică, 5 aprilie 2020, după oficierea Sfintei Liturghii, moaștele Sfântului Dimitrie cel Nou au fost scoase din Catedrala Patriarhală și purtate în procesiune pe străzile Capitalei. Procesiunea restrânsă, formată din 3 autovehicule, a fost condusă de Episcopul vicar patriarhal Varlaam Ploieșteanul.

De pe Dealul Patriarhiei, moaștele și icoana Sfântului Dimitrie au fost duse spre Spitalul Municipal – Politehnica – Mihai Bravu până la Spitalul „Victor Babeș”, unde a avut loc o primă oprire și a fost rostită o ectenie și rugăciunea specială pentru încetarea noii epidemii. Pe tot parcursul traseului clericii au rostit rugăciuni către Sfântul Dimitrie pentru izbăvirea de boală și încetarea epidemiei de coronavirus.

Procesiunea a continuat spre Institutul „Matei Balș”, unde s-a făcut o nouă oprire și au fost rostit rugăciuni. Mai departe, alaiul a mers spre Piața Victoriei – Universitate – Unirii. La Universitate, a avut loc a treia oprire. În fața Crucii eroilor martiri din 1989 a fost intonat troparul Sfântului Dimitrie cel Nou. Revenită la baza Dealului Patriarhiei, procesiunea s-a oprit la Crucea Brâncovenească, unde a fost rostită încă o ectenie, iar moaștele au fost reasezate în catedrală.

Sfântul Dimitrie cel Nou a fost invocat în rugăciune de bucureșteni și în urmă cu două secole pentru încetarea epidemiei de ciumă bubonică (1812–1813). Atunci, la fel, moaștele sale au fost purtate prin Capitală și numărul de îmbolnăviri a scăzut foarte mult.

De asemenea, Ocrotitorul Bucureștilor a fost purtat în procesiuni și în timpul secetei din 1827 sau al holerei din 1831.

Tot duminică, racla cu moaștele Sfintei Parascheva de la Catedrala Mitropolitană din Iași a fost purtată în procesiune în județele Iași, Neamț și Botoșani.

Intrarea Domnului în Ierusalim – Floriile

În cea de a VI-a Duminică a Postului Mare, numită în popor și Duminică Floriilor, creștinii sărbătoresc Intrarea triumfală a Mântuitorului în Ierusalim, unde a fost primit ca un împărat de către popor, cu ramuri de finic și cu urale, intrare ce fusese proorocită cu sute de ani înainte de către proorocul Zaharia, care a zis: „Bucură-te foarte, fiica Sionului, veselește-te fiica Ierusalimului, că iată Împăratul tău vine la tine, drept și biruitor, smerit și călare pe mânzul asinei.” (Zaharia 9, 9).

Acest mare praznic încheie de fapt perioada Postului Mare. Evanghelia ce se citește în această zi de sărbătoare pomenește mai întâi de mirul de mare preț al recunoștinței Mariei față de Iisus pentru învierea din morți a fratelui ei, Lazăr din Betania, care era prieten al Domnului Iisus Hristos. În al doilea rând, înțelegem din Evanghelia zilei că Intrarea Domnului nostru Iisus Hristos în Ierusalim este o sărbătoare a biruinței Sale asupra morții lui Lazăr și o prefigurare sau anticipare a biruinței Sale asupra propriei Sale morți, prin Învierea Sa din morți. Totodată, este prevestit și conflictul dintre Iisus și căpeteniile cărturarilor și fariseilor care, în taină, s-au hotărât să-L

omoare pe El și pe Lazăr, deoarece mulți iudei credeau în Iisus, mai ales după ce El a înviat pe Lazăr, cel mort de patru zile.

Hristos a intrat triumfal în Ierusalim însoțit de mulțime de oameni cu ramuri de finic în mâini. Și noi cu toții să-L întâmpinăm pe Hristos cu stâlپări de fapte bune. Și noi cu toții să mergem săptămâna aceasta după Iisus Hristos, pe drumul Crucii, care pentru noi este drumul vieții, al iertării și al mântuirii. Fără acest drum nimeni dintre oameni nu se poate mântui, pentru că prin intrarea Sa în Ierusalim, Domnul Iisus Hristos împlinește un plan al lui Dumnezeu-Tatăl, și anume planul de mântuire a întregii omeniri, arătându-ne că nu se poate ajunge la Înviere fără Cruce. Nimeni nu poate, în lumea aceasta bolnavă

de păcat și moarte, să ajungă la biruința fără lupta cu păcatul, care este germenul morții.

De aceea, în ultima săptămână dinaintea de Sfintele Paști, săptămână distinctă de Postul cel de patruzeci de zile al Sfintelor Paști, Biserica intensifică postul și rugăciunea, dar nu doar un post de pocăință ca postul din timpul celor patruzeci de zile, ci și un post al împreună-pățimirii noastre cu Hristos, pentru ca împreună cu El să și înviem, să fim biruitori. Din seara acestei duminici încep deniile, unele din cele mai frumoase și mișcătoare slujbe și cântări de peste an, prin care rețrăim cu toții patimile lui Hristos.

Traian Dorz: Minunată și frumoasă

Minunată și frumoasă dimineață de Florii,
tu ne-ai răsărit întâi măștișori de bucurii!

– Când atunci treceai, lisuse, albul inimilor prag,
curăția și lumina Te întâmpinau cu drag.

Și în ochii care limpezi străluceau, puteai să știi
cât de fericiți, lisuse, suntem toți, văzând că vii.

Astăzi, plini de nerăbdare să Te urce pe-alt calvar,
parcă numai vânzătorii Te așteaptă să vii iar.

Ți se-aștern, lisuse-n cale chiar și astăzi măștișori,
dar privirea Ta acuma nu e cea de alte ori.

Cât de bine vezi că astăzi cei ce-Ți cântă nu Te știu,
că n-au ochii-n strălucire și că-n inimi e pustiu...

Că nu-i milă, nici căință, nici dorința lor măcar,
că iubirea se-ntâlnește tot mai rece și mai rar.

Că-s în suflete păcate și-s în inimi răutăți,
de aceea bucuria nu-i acum ca alte dăți.

Că-n păcate se scufundă omenirea mai afund,
stricăciunea și desfrăul nici măcar nu-și mai ascund.

Și de-aceea, o, lisuse, când la noi cobori Tu azi,
parcă fața Ta e tristă, parc-ai lacrimi pe obraz.

LECȚII LA DISTANȚĂ

Învățământ românesc la distanță pentru toate generațiile (2)

Din dorința de a ajuta școlile și grădinițele românești din Ungaria, elevii și profesorii acestora, venim în continuare în ajutorul celor care continuă – din cauza pandemiei de coronavirus – să învețe de acasă și oferim mai jos câteva lecții de literatură, gramatică și istorie românească.

În realizarea lecțiilor din această săptămână ne-au venit în ajutor: **prof. Simina Gherțan** de la Grădinița românească din Micherechi,

dr. Florin Cioban, de la Catedra de Română din Budapesta și profesorii Catedrei de Română din Seghedin: **dr. Mihaela Bucin**, **dr. Szabo Zsolt** și **dr. Petru Weber**. Le mulțumim!

Așteptăm în continuare colaborarea învățătorilor sau profesorilor, care doresc să contribuie la îmbunătățirea acestor pagini de ziar, dedicate copiilor și tinerilor români din Ungaria.

E.S.

GRĂDINIȚĂ

Florile primăverii

Mi-e dor de satul Micherechi și de oamenii lui harnici și buni. Mi-e dor de colege, dar mai ales de copii. Ei, copiii, prin inocența lor ne ajută să trecem peste momentele neplăcute ale vieții noastre, cum este cel de acum, introducându-ne în lumea lor, cea a jocului și veseliei.

Perioada copilăriei are farmecul ei, iar lângă cei mici este imposibil să fii trist. Vă iubesc dragi copii și îmi doresc să ne vedem cu bine, cât mai curând, sănătoși, veseli și fericiți! Până atunci, vă atașez aici o poezie pe care am scris-o pentru voi, despre lalele și câteva fotografii pentru a le putea picta și voi acasă.

Vă pup cu mult drag și dor, Simi!

Lalele

E primăvară în grădina mea
Și printre alte flori minunate
Înflorește și laleaua
Cu petale colorate.

Lalele, lalele, lalele
Frumoase ca niște stele
Înfloriți în zori,
În mii de culori.

În explozii de culoare
Vă deschideți în plin soare
Iar parfumul vostru dulce,
Primăvara ne aduce!

Prof. Simina Gherțan

ȘCOALA GENERALĂ

„Amintirile” lui Ion Creangă,
o întoarcere în trecut
ca speranță pentru viitor

Ion Creangă a lăsat literaturii noastre o operă unică, total originală, care demonstrează atât o inteligență artistică superioară cât și o înzestrare lingvistică de excepție. A pătruns în literatură cu un fond sufletească și intelectual de origine țărănească. Acest fond a fost modelat la început în zona Humuleștiului, s-a dezvoltat apoi într-un univers rural mai larg, univers care prin extensiune poate fi considerat ca fiind al întregului popor român. Acest lucru l-a determinat pe George Călinescu să afirme că Ion Creangă este „poporul român însuși, surprins într-un moment de genială expansiune”.

O trăsătură temperamentală a omului care și-a pus amprenta asupra întregii creații a scriitorului este jovialitatea. Creangă este un om care și-a privit cu multă înțelegere semenii, convins fiind că metehne omenești au existat și vor exista întotdeauna. El era convins că omul e o ființă perfectibilă și că metehnele lui pot fi ameliorate sau alungate prin râsul îngăduitor. Se spune, de asemenea, că opera lui Creangă este străbătută de la un capăt la altul de un hohot de râs. Râsul lui Creangă nu arde – ca în cazul lui Caragiale – ci devine contagios. Optimist fiind, Creangă dorește să-i înveselească pe cei din jur, să împrăstie în jurul său voie bună. În bună măsură în această idee a scris „Amintirile din copilărie”.

„Amintiri din copilărie” este opera de maturitate a scriitorului. Considerat „roman al copilăriei țărănești”, în centrul său se află Nică, băietul lui Ștefan a Petrii Ciubotaru și al Smarandei, personaj prin intermediul căruia scriitorul vorbește despre „copilăria veselă și nevinovată”. Într-un stil de mare originalitate, Ion Creangă dezvoltă magistral o temă necu-

noscută până atunci în literatura noastră, dezvoltându-și talentul artistic de excepție și geniul verbal.

Nică este un personaj de ficțiune creat de fantezia creatoare a scriitorului prin care Ion Creangă se obiectivează. Acestuia îi împrumută amănunte din biografia sa și-i găsește spațiul geografic și uman corespunzător: satul Humulești din ținutul Neamțului. Așa se explică de ce dincolo de farmecul vârstei de aur, spațiul „Amintirilor” este ocupat și de imaginea satului românesc tradițional, în care oamenii respectă obiceiuri străvechi, datini care sintetizează o întreagă experiență de viață. Există o comuniune perfectă între această așezare tradițională și copilul care crește pe nesimțite devenind „holteiu, din pacate”. „Amintirile” stau sub semnul neastâmpărului băiețesc, pentru că la vârsta fericită, grijile aparțin părinților, iar singura preocupare a copilului este joaca.

La un moment dat, furat de amintiri, Creangă mărturisește deschis: „așa eram eu la vârsta cea fericită și așa cred că au fost toți copiii de când îi lumea, macar zică cine ce-a zice”. Studiul atent al operei și această mărturisire l-au făcut pe Călinescu să constate că în „Amintiri”, Creangă povestește „copilăria copilului universal”. Această poveste a copilăriei este realizată din perspectiva adultului, fapt care explică nostalgia evocării. Cel care evocă este un deplin cunoscător al farmecului copilăriei de care a fost rupt în mod brutal el însuși, de realitățile existenței.

Creangă se cufundă cu voluptate într-o anumită etapă din viața omului și o evocă și ca personaj și ca actor, transformând „Amintirile” într-un monolog de un farmec inegalabil. Creangă nu prezintă fapte senzaționale ci întâmplări banale, respectând în linii mari cronologia, deși s-a constatat că primele două părți ale „Amintirilor” pot fi așezate una în locul celeilalte. Intenția lui Creangă este de a arăta cititorului felul în care un copil descoperă lumea, devine conștient de prooria-i experiență, se îmbogățește pe plan afectiv și se maturizează treptat. Din acest punct de vedere, romanul copilăriei țărănești poate fi considerat un „bildungsroman”.

(Continuare în pagina a 6-a)

LECȚII LA DISTANȚĂ

(Urmare din pagina a 5-a)

Tot Călinescu a fost primul critic literar care a remarcat faptul că interesează mai puțin în „Amintiri” ce povestește Creangă, ci mai mult felul cum povestește.

Opera nu constituie numai o evocare a unor întâmplări specifice copilăriei, universului infantil de la țară, ci și o remarcabilă monografie a satului moldovean – răzășesc, de la munte, din anii 1840–1860. Copilăria lui Nică prinde rădăcini într-un univers social rustic, popular, cu propriile lui semne specifice: îndeletnicirile oamenilor, tradițiile, obiceiurile, superstițiile, normele etice etc. Privind opera din acest punct de vedere, Garabet Ibrăileanu remarcă în mod genial: „Opera lui Creangă este epopeea poporului român. Creangă este un reprezentant perfect al sufletului românesc între popare, al sufletului moldovenesc între români, al sufletului țărănesc între moldoveni, al sufletului omului de la munte între țăranii moldoveni”.

„A fost odată ca niciodată...” – așa poate începe și sfârși povestea vieții lui Nică, așa a privit Ion Creangă cei mai frumoși ani ai copilăriei, adunați într-o operă rămasă eternă atât în conștiința noastră, cât și a întregii lumi.

dr. habil. Florin Cioban

Catedra de Filologie Română, Universitatea ELTE Budapesta

LIMBA ROMÂNĂ

Corespondențe

În articolul de săptămâna trecută am scris despre importanța studierii și cunoașterii limbii române, după care am enumerat câteva dintre documentele care atestă existența limbii române de mai bine de patru secole, respectiv primele tipărituri efectuate pe teritoriul României de astăzi. Vom rămâne tot în sfera epistolelor, de această dată în perioada anilor 1870, când doi importanți scriitori ai literaturii române, Mihai Eminescu și Ion Creangă au corespondat o perioadă de timp.

Relația de prietenie dintre cei doi s-a legat, așa cum reiese din documente, în anul 1875, când Mihai Eminescu avea 25 de ani, el devenise, la propunerea lui Titu Maiorescu, ministrul *Instrucțiunii* (Învățământului), bibliotecar și mai târziu revizor școlar, adică inspector pentru clasele primare, în două zone ale județului Cârligăturei: Vaslui și Iași. În 1864, Ion Creangă a început să studieze la Școala preparandală vasiliană de la Trei Ierarhi, unde l-a avut profesor pe Titu Maiorescu. Acesta l-a apreciat foarte mult și l-a numit învățător la Școala primară nr. 1 din Iași.

Eminescu, în calitate de revizor școlar, l-a cunoscut pe Ion Creangă la mijlocul anului 1875, prezidând conferința anuală a învățătorilor din districtul Iași. La 10 august al aceluiași an, Eminescu raporta ministrului Titu Maiorescu despre conferințele ținute cu învățătorii de la țară. Eminescu, încă revizor școlar, raporta noului ministru, că abecedarul întocmit de Creangă și colaboratorii săi este cel mai bun abecedar românesc. În vara anului 1875, Ion Creangă a fost dus de Eminescu la Junimea, unde s-au cunoscut ei mai bine, la ședințele de lucru, și repede s-au legat sufletește unul de altul.

În 1875, Eminescu și-a pierdut postul de revizor școlar. Prietenul său l-a cules de pe drumuri și l-a dus în bojdeuca Țicăului, după spusele lui Creangă, redade de Cezar Petrescu: *Tinca a pregătit o oală cu sarmale înfricoșate și un cuptor de plăcinte cu poale-n brâu, ca la Humuleștii mei și la Ipăteștii matală*. Creangă i-a oferit lui *bădița Mihai* camera cea mai arătoasă. Cu greu a fost apoi angajat Eminescu în funcția de redactor-administrativ și corector la gazeta *Curierul de Iași*.

Vestea plecării lui Eminescu de la Iași la București, ca redactor la

ziarul *Timpul*, l-a posomorât pe Creangă. Astfel a început corespondența dintre cei doi scriitori. Creangă simțea nevoia să-i scrie lui Eminescu despre perioada în care hoinăreau prin Iași, iar Eminescu îi povestea în scrisori *atâtea lucruri frumoase... frumoase*. Creangă aștepta cu nerăbdare scrisorile de la Eminescu și îi răspundea numaidecât. Iată începutul unei scrisori trimise de Creangă: *Bădiță Mihai, Slavă Domnului c-am primit scrisori de la tine. Eu te credeam mort și mă luam de dor cu amintirile...* Corespondența dintre cei doi scriitori a fost publicată în volumul XVI din operele complete ale lui Eminescu, editate sub egida Academiei Române – volumul *Corespondență. Documentar*, coordonat de Dimitrie Vatamaniuc, publicat în anul 1989. Pe cei doi scriitori nu i-a despărțit nici suferința simultană și, am putea spune, nici moartea, deoarece ambii și-au aflat sfârșitul în anul 1889 la diferență de șase luni și jumătate.

Dr. Szabó Zsolt, lector de limba română, ILR

Sitografie:

https://mpr.ub.uni-muenchen.de/90620/1/MPRA_paper_90620.pdf

<http://dumitreasa.info/prietenia-dintre-mihai-eminescu-si-ion-creanga/>

<https://guiuocetavian.files.wordpress.com/2013/03/scrisori-alese-din-corespondenta-lui-mihai-eminescu.pdf>

Mihai Eminescu și Ion Creangă

Coperta cărții cunoscută și ca Abecedarul lui Creangă

LECȚII LA DISTANȚĂ

LITERATURĂ

Interferențe literare maghiaro-române

Personajul literar Mihai Viteazul, de la cronicarul Szamosközy István la dramaturgul Székely Csaba

În manuscrisul *Monografia comunei Micherechiu*, finalizat în 1934, de Teodor Pățașu, născut la Micherechi, în 1867, acesta notează: „Gloriosul și vitiuzul Bocskai István principele Ardealului de mai târziu, văzând prada cîe au făcut în Ardeal voevodul Mihaiu și Basta, Generalul Austrac, nu au putut mai mult suferi ca viteaza nație ungurească să fie gonită din drepturile ei, au apucat arma în mână și sub steagurile sale pe care scria Pro Deo et Libertate, Istenért és Szabadságért, Pentru Dumnezeu și Libertate, s-au adunat toți Nobilii și iobagii săi...”

Țăranul micherechean îl amintește aici pe domnitorul muntean Mihai Viteazul, din perspectiva istoriografiei maghiare. Dintre izvoarele narrative ungurești, *Cronica* lui Szamosközy István (1570–1612) reprezintă pentru istoriografia românească o sursă importantă în ce privește perceperea lui Mihai Viteazul de către lumea maghiară a secolului al XVII-lea.

Szamosközy István (latinizat, Stephan Zamosius) s-a născut la Cluj, într-o familie protestantă calvină. Și-a completat studiile la Heidelberg și Padova. În 1593 s-a întors în Transilvania și a început să scrie principala sa lucrare, *Istoria Ungariei*. Principele Transilvaniei, Ștefan Bocskai, l-a numit istoric oficial al Curții. Însemnările cronicarului maghiar oferă, în cazul lui Mihai Viteazul, o imagine opusă celei de erou salvator al creștinătății, cum este el prezentat, în general, de istoricii români. Valahul Mihai „era un domn tiran, ca toți păgânii”, bastard ori din tată grec. El „a voit de multe ori să stârpească pe nemeșii din Ardeal, ca să rămâie numai românii și sârbii”, dar „lui Mihaiu Vodă nu-i plăceau: slugărnicia, beția și invidia Ungurilor”. Voievodul „toate lucrurile le-a făcut cu ajutorul călugărilor români, aceștia i-au fost iscoadele”, „era stângaci, purta sabia pe partea dreaptă, de aceea soldații unguri i-au zis Mihai Stângaci”. Cronicarul amintește unele clișee imagologice valabile pentru valahi, de exemplu că sunt supersițioși: „Pe vremea când a pornit Mihaiu Vodă din Bălgrad împotriva taberei de la Turda, noaptea când dormea în Bălgrad, a văzut în vis, ridicându-se deodată dinspre Turda un nor mare și negru, și după ce s-a oprit deasupra Bălgradului l-a lovit cu o detunătură pe Voievod; sărind repede din pat și sperindu-se ca unul care și-a pierdut mințile, a poruncit să-i aducă o lumânare... S-a speriat atât de mult, căci nația aceea e foarte superstițioasă, încât în ziua următoare a și voit să fugă în Țara Românească...”

La peste 400 de ani după Szamosközy István, un alt maghiar ardelean, Székely Csaba, tânăr dramaturg, născut în 1981, la Târgu Mureș, a scris o piesă istorică cu titlul *Vitéz Mihály*. Székely Csaba propune, alături de regizorul Ándi Cherghe, un spectacol-demitizare despre motivațiile și căutările voievodului, despre cine a fost și de unde a pornit, într-o tentativă de umanizare și înlăturare a abordării patriotarde, preluată din manualele școlare. În piesa sa, Székely Csaba, cu sarcasm subtil și umor tăios, explorează în profunzime și umanitatea contemporană. Reprezentația, începând de la afiș, a indus o serie de disensiuni și nu o regăsim în programele teatrelor din Ardeal. Un element real, pe care îl abordează piesa, este limba în care vorbesc personajele. Deseori uităm că, în vremea lui Mihai Viteazul, în stările superioare din Transilvania se vorbea mai ales maghiara. Astfel, în piesă, scenele din Ardeal se joacă în maghiară, fiind supratitrate pe un ecran în română, iar scenele din Praga, de la curtea împăratului german, se joacă în germană, supratitrate în română și maghiară. Tehnica avansată contemporană ne ajută să vizualizăm și să înțelegem situația din secolul al XVII-lea. Sce-

Foto: <https://www.facebook.com/154697687893711/photos/pb.154697687893711.-2207520000.1456790986./954544867908985/?type=3>

Epigramă scrisă de Szamosközy István
la adresa lui Mihai Viteazul, pe un volum de Terentius

nariul piesei a câștigat un concurs de scriere dramatică, în 2013, în Ungaria, iar în 2015 spectacolul a primit distincția „piesa anului”, oferită de Asociația Criticilor de Teatru din Ungaria. În România, piesa a avut avanpremieră în 2018.

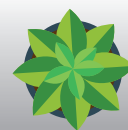
De la *cronica* clujeanului Szamosközy până la piesa de teatru modern a târgmureșeanului Székely, au trecut patru secole, dar personalitatea lui Mihai Viteazul este abordată cu instrumente noi, constituind o sursă a interferențelor literare maghiaro-române.

Conf. dr. Mihaela Bucin Catedra de limba și literatura română,
Universitatea din Szeged

Bibliografie:

Ioachim Crăciun, *Cronicarul Szamosközy și însemnările lui privitoare la Români: 1566–1608*, Cluj, 1928
<https://www.dor.ro/6-lucruri-despre-mihai-viteazul-de-la-un-dramaturg-maghiar/> (3.04.2020)

LECȚII LA DISTANȚĂ

ISTORIA ROMÂNIEI

Etnogeneza românilor

Ruine de la Sarmizegetusa Regia

Stabilirea etnogenezei românilor are la bază o serie de cercetări lingvistice, arheologice și cronistice, la acestea participând atât istorici și filologi români cât și străini. Aceste cercetări concordă asupra originii romanice a românilor, dar se contrazic în privința spațiului geografic al desfășurării procesului de etnogenază. Astfel, conform teoriei continuității daco-romane, românii s-au format ca popor în primul rând pe teritoriul vechii provincii romane Dacia, care între anii 105–271 a cunoscut o puternică romanizare. Coloniștii romani au impus limba latină ca limbă de comunicare în Dacia, limbă preluată și de către populația dacică. Astfel, varianta latinei vorbite de populația rezultată din amestecul dacilor cu cel al romanilor a stat la baza limbii române.

După desființarea provinciei romane Dacia dintre anii 271–275, acest amestec de populație daco-romană a continuat să trăiască în teritoriul abandonat de statul roman, chiar mai mult, ne mai existând granițe spre nord și est, această populație s-a răspândit și în teritoriile locuite de dacii care nu cunoscuseră dominația romană (Moldova, Maramureș, Crișana) romanizându-i și pe aceștia. Astfel, românii apar ca popor în teritoriul locuit de vechii daci. După încheierea procesului de formare a limbii române în secolul al VI-lea, slavii care s-au așezat în acest spațiu au fost treptat asimilați de români, limba română îmbogățindu-se cu o serie de termeni slavi din domeniul agricol, administrativ și militar. Elemente lexicale și gramaticale comune limbii române și limbii albaneze sunt explicate prin originea comună tracică de dinainte de romanizare.

Conform teoriei imigraționiste, o stăpânire romană în Dacia de mai puțin de 170 de ani a fost prea scurtă pentru a romaniza ireversibil întreaga populație a provinciei. Chiar și romanizarea parțială a încetat și s-a pierdut după retragerea aureliană, care a însemnat și retragerea populației romanizate. Teritoriul provinciei abandonate a devenit câmp de confruntări armate și spațiu de locuire temporară pentru diversele populații migratoare cum au fost goții, gepizii, avarii, slavii, cumani. Procesul de formare al limbii române și al poporului român s-a produs în partea de nord și de vest a noilor provincii Dacia Ripensis și Dacia Mediteranee la sud de Dunăre în triunghiul dintre orașele actuale Niș (Serbia), Sofia (Bulgaria), Skopje (Macedonia de Nord). Aici, populația romanizată a devenit o populație rurală, păstorească, întreținând un contact strâns cu stămoșii albanezilor, iar apoi cu slavii care s-au așezat după secolul VI și în Balcani. Abia în secolele XII–XIII românii ajung mai ales prin migrație pastorală în zonele montane ale Carpaților Meridionali, Occidentali și o parte a celor Orientali, iar de aici, în secolele XIII–XIV s-au revărsat asupra văilor principalelor râuri și au trecut de la predominanța vieții pastorale la modul de viață sedentar, de agricultori.

Unii istorici s-au arătat deschiși în a admite un compromis între cele două teorii. Ei au lansat o a treia teorie, cea admigraționistă, care

consideră că fără înprospătarea elementelor romanice foarte rare din vechea Dacie cu elemente romanice (protoromânești) de la sud de Dunăre, spațiul carpato-danubiano-pontic nu ar fi putut deveni vatra României. Filologii români Alexandru Philipide, Ovid Densusșeanu, dar și istoricul maghiar Ambrus Miskolczi și-au asumat o asemenea viziune asupra etnogenezei românilor.

Lect. dr. Petru Weber Catedra de limba și literatura română, Universitatea din Szeged

DIN TRECUTUL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Constantin Stojanovits, căpitan al miliției
din Jula și mare proprietar de pământuri
la Ciorvaș

Constantin (Szilárd) Stojanovits a avut un rol important în înființarea învățământului din Ciorvaș, a fost un înstărit proprietar de pământuri.

S-a născut pe 7 mai 1806, la Bichiș, într-o familie ortodoxă originară din Balcani. Părinții lui au fost comercianți. Tânărul Costa Stojanovits s-a stabilit în anii 1830 în orașul Jula, care atunci era reședința județului. Prima dată s-a ocupat de comerț, după care a devenit proprietar de pământuri. A ajuns să fie cunoscut de elita societății julane, după care s-a implicat

tot mai mult și în viața politică. Pe vremea revoluției de la 1848, a fost numit căpitan al miliției din Jula. După unirea celor două mari părți ale orașului Jula (Jula Maghiară și Jula Germană), a făcut parte din conducerea orașului, care era compusă din 17 membri.

Legăturile lui cu localitatea Ciorvaș au început după înfrângerea revoluției, când și-a cumpărat aici primele pământuri. A fost membru al bisericii ortodoxe române Sf. Nicolae din Jula. Scaunul cu numărul 14 era cumpărat de el.

În nou-înființata comună Ciorvaș a fost la începuturi membru al consiliului local, după care a devenit vicepreședinte și, mai târziu, până la moarte a fost președinte. A fost membru în cele mai însemnate asociații din județul Bichiș, în Societatea de Arheologie și Istoria Culturii din Județul Bichiș, în Societatea Economică Județeană. A fost printre primii apicultori din Ciorvaș și membru fondator al asociației județene a apicultorilor.

Constantin Stojanovits a decedat în anul 1880, fiind până la moarte președintele consiliului local și conducătorul comunității ortodoxe române din localitate.

Cu ocazia aniversării a 150 de ani de la revoluția din 1848, conducerea Primăriei din Ciorvaș i-a inaugurat un bust în centrul orașului. Creația a fost realizată de sculptorul Mihály Gábor și se poate vedea și azi în piața centrală din Ciorvaș.

Eva Șimon

Bibliografie:

Kasuba, István, *Stojanovits Szilárd (csorvási földbirtokos)*. Disponibil pe Internet la adresa: <https://csorvastortenete.gportal.hu/gindex.php?pg=33762654>

Kasuba, István, *Románok Csorváson*, Csorvási füzetek 7, Csorvás, 2003
Magyarország történeti statisztikai helynévtára. 3. Békés megye, KSH, Budapest, 1993

Săpunul de casă cucerește din nou gospodinele

Cu toții suntem vrăjiți de ambalajele frumoase ale săpunurilor lichide și ale cosmeticelor din magazine pline de chimicale și trecem de multe ori pe lângă banalul săpun, despre care știam, de când eram copil, că e extrem de util. Fiind crescută la țară, am luat parte și eu, alături de bunica mea, la prepararea săpunului de casă și de atunci nu am renunțat niciodată la săpun, mai ales că de câțiva ani reușesc să-mi cumpăr săpunuri naturale, care sunt din ce în ce mai variate și mai fine. Săptămâna trecută m-a cucerit cu totul o imagine frumoasă pe internet. Am văzut

că o întreprinzătoare din Aletea, de la care am obișnuit să-mi cumpăr săpun natural, a pregătit săpun din delicatele viorele de sezon. Sigur că nu am ezitat și mi-am comandat la ea o porție din săpunul fin pe care urmează să-l achiziționez curând, după ce stă la uscat câteva săptămâni. *Elisabeta Ardelean* din Aletea, originară din Chitighaz, face săpunuri naturale, îndeletnicire care i-a schimbat total viața. Odată cu comanda mea de săpun am rugat-o să ne povestească despre produsele pe care le face acasă cu multă pasiune și determinare.

De la munca de birou la o mică afacere

— *De ce ai ales să te ocupi cu ceea ce faci acum și ce fel de lucruri pregătești?*
— Încă din copilărie am fost interesată de tot felul de meșteșuguri, produse de casă. Când eram mai mică, am învățat mai multe meșteșuguri. Eram foarte pasionată de țesut, batic, gravură, pictură emailată, etc. Dar la acea vreme mă ocupam de acestea doar la nivel de hobby. Profesia mea este de specialist în culturalizare, așa că timp de aproape 20 de ani, lucrând în domeniu am beneficiat mult de tot felul de cunoștințe despre diferite meșteșuguri. Am ales această profesie pentru că puteam oferi publicului o experiență de durată prin programe și evenimente organizate, o valoare nouă cu fiecare idee pusă în practică. Totuși, după un timp, a devenit o rutină ceea ce făceam și parcă așteptam o provocare. Căutam ceva nou, ceva ce nu știam până atunci, și așa am ajuns să fac săpun. Desigur, faptul că am învățat multe lucruri de la bunici în copilărie și adolescență m-a ajutat foarte mult în ceea ce fac. De exemplu, cunoașterea și utilizarea plantelor medicinale, pe care încă le descopăr, și învăț în fiecare zi tot mai multe lucruri noi și utile. Am citit foarte mult, am urmărit foarte multe tutoriale pe internet, literatură de specialitate. Mica mea afacere a pornit în 2018, când am pus în practică tot ce am studiat până atunci.

Încurajez cât mai mulți clienți să folosească produse naturale

— *Cum a fost prima încercare, primul săpun?*
— Primul meu săpun a fost foarte nereușit, abia a ieșit din formă, s-a zdrobotit, aproape că m-a făcut să renunț, dar am încercat să caut unde am greșit și ziua următoare am încercat iarăși. Atunci deja mi-a reușit. Primele produse pe care le-am făcut le-am testat în familie. Având din ce în ce mai mult succes, am renunțat la postul meu de la Casa de Cultură unde am lucrat și am dat vieții mele o direcție cu totul nouă. Această direcție a devenit fabricarea de produse artizanale. Știam de la bun început că acest lucru nu este suficient pentru a trăi, așa că obținând și o specializare de maseur fac și tratamente terapeutice.

Referitor la săpun trebuie să amintesc că la început am folosit agenți de colorare pentru a realiza cele mai frumoase și estetice produse, dar mi-am dat seama că valoarea reală a produselor de casă sunt materiile prime utilizate, așa că de un an folosesc doar ingrediente naturale, fără substanțe chimice. Pe măsură ce studiez

mai profund lumea ierburilor și a uleiurilor esențiale, sunt mulțumită și mândră de produsele mele și sunt mereu în căutare de noi oportunități. În mare, folosesc ceea ce pot obține de la grădina mea de acasă (lavandă, violete, lămâiță, gălbenele, mușetel), dar și comand produse bio de pe piață. Foarte multe produse de care am nevoie le procur din România, o oportunitate de a face rost de ele mai rentabil și ca preț.

Prețul produselor mele este acceptabil, deoarece îmi doresc ca să poată fi cumpărate de cât mai multă lume. Scopul meu nu este să mă îmbogățesc rapid, ci să fac populare și accesibile produsele la cât mai multă lume. Astfel pot încuraja mai mulți clienți să treacă la ingrediente naturale, folosind tot mai puține substanțe chimice pentru a-și menține sănătatea și a proteja mediul. Pe lângă săpunuri, fac și săruri de baie și tablete de duș, realizate din materiale naturale, care nu poluează mediul atunci când sunt evacuate.

(Continuare în pagina a 12-a)

Cum arată acum cele mai vizitate locuri din lume...

În vremuri în care mai mult de jumătate din populația Planetei se află în carantină din cauza noului coronavirus, cele mai aglomerate orașe din lume arată neobișnuit.

De la Fontana di Trevi, unde găseai la orice oră sute de turiști care stau la coadă pentru o poză până la străzile din Paris, unde locul doamnelor cochete a fost luat de rațe sălbatice care se plimbă pe la Notre Dame, pe lângă Operă și pe sub Turnul Eiffel, totul este acum ca rupt dintr-un film.

Veneția a devenit orașul pescărușilor.

Turnul Eiffel este dominat de simpaticele înaripate.

Podul cu Lanțuri din Budapesta pare că așteaptă să fie inaugurat.

Integramă

ÎNCRUCIȘĂRI

Paloare a feței Spinoși	Costiță afumată Roată mică	Distrus A spoi	A vira La înot!	Despotică Răsunători
De locomotivă Cu fire lungi (pl.)			Fata din grădina Ape!	
Actor român (Gheorghe) Legendă			În zonă! Pește marin	
	A edita Spus din nou			
Cărți pentru ghicitor Nu			Miscare mecanică Sezonul cald	
	În cerc! Înot		Cap de veveriță! Zaraf	Coadă de pisică!
Pedant Pe păsări				Zeflemele
		Mamifer țepos Cândva		
	Turc Indian din Texas			Pești de bălă
			În salon! A trece cu plugul	
Fata casei Mănjită			La cină! Acute!	
		Oameni de cultură...		
Dar divin Despărțiri				

Glume

În acest moment există o metodă sigură de a scăpa de soacră, dacă locuiește cu tine. Suni la 112 și declari că aceasta are febră și o tuse seacă de câteva zile.

- Soacră dragă, cât stai pe la noi?
- Cât timp sunt bine primită cu drag, ginere.
- Ce păcat! Nici la o cafea nu stai?

Mi-am făcut un cont fals de Facebook. Sunt prietenă cu soțul meu. Chiar acum vorbesc cu el în chat. Soțul îmi scrie:

- Soția mea e moartă de trei ani!
- Eu îi răspund:
- Nu îți fă probleme... Acum vei fi lângă ea!

Mă uit pe vizor, soacra!
Tușesc de trei ori, tare, și întreb: – Cine este?
După trei minute mă uit din nou. Nimeni.

Ce ți-e și cu covidu' ăsta! M-a făcut să-mi fie dor să merg la muncă.

Mesaj pentru bărbați: pentru o igienizare cât mai bună a mâinilor, spălați vasele de cel puțin două ori pe zi!

Ion pleacă în concediu, în străinătate, iar la plecare Gheorghe îl roagă să-i aducă și lui un papagal. La întoarcere, Ion, care a uitat să-i cumpere un papagal, îi ia o bufniță și-i spune lui Gheorghe că e papagal regal...

O săptămână mai târziu, se întâlnesc la o bere, iar Ion îl întreabă pe Gheorghe dacă papagalul a început să vorbească.

Gheorghe răspunde:
– Băi, încă nu vorbește, dar știi ce atent se uită?

Dezlegarea integramei din numărul anterior

EXCES: I, B, AMVON, BICE, MUZEU, JLT ROBI, O, O, TI, LEFURI, CALI, LISTE TANUELI, P, SA, TM, FT, E, SUGE, ZOI, SUPIN, HANN CA, INAPOI, FILATELIST, STRES.

Dezlegarea acestei integrame o găsiți în numărul următor!

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Film

Atunci i-am
condamnat pe toți
la moarteduminică, 12 aprilie 2020
ora 20.10* TVR2

Ipu (Amza Pellea), nebunul satului, trăiește ultimele zile ale ocupației germane în satul său transilvan. El e apropiat sufletește de un băiat (Cristian Sofron), traumatizat de moartea fratelui său, cu care își găsește refugiul într-o lume imaginară. După ce un militar neamț a fost ucis, localnicii sunt amenințați cu execuția dacă nu-l predau pe cel ce a săvârșit crima. Ipu acceptă să-și asume crima în schimbul unei parcele de teren pentru familie și unei înmormântări de lux la a cărei repetiție ține morțiș să asiste. Aranjamentul se dovedește inutil, nemții, presați de evenimente, îl ignoră. Rămâne doar condamnarea morală „la moarte” pronunțată de copil.

Ecranizare după nuvela lui Titus Popovici, „Moartea lui Ipu”, cu scenariul scris chiar de el.

(*ora Ungariei)

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

13 APRILIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

14 APRILIE (Szabó Zsolt)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Leacuri și credințe / Gabriela Rusu Păsărin 17.30: La ceas de taină 17.55: Încheiere

15 APRILIE (Szabó Zsolt)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 16.50: Programe culturale pe zona de vest a României/Agneta Nica 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

16 APRILIE (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

17 APRILIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – Istoria românilor în 100 de momente esențiale 17.25: Izvorășul – Revistă de etnografie și folclor 17.55: Încheiere

18 APRILIE (Szabó Zsolt)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: File de calendar popular 16.30: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Daniela Băcilă / Radio Timișoara 17.15: Program de muzică ușoară 17.55: Încheiere

19 APRILIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă ecumenică 17.00: File de calendar 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foii” tipărite. Cititorii „E-Foii” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

dexonline

Dicționare ale limbii române

ETOLOGIE s. f. 1. Disciplină care are ca obiect studiul moravurilor, al obiceiurilor popoarelor. 2. Ramură a biologiei moderne care studiază comportamentul, modul de viață al animalelor și plantelor din punctul de vedere al dinamicii lor, urmărind interacțiunile dintre indivizi în cadrul aceleiași specii sau populații. – Din fr. *éthologie*.

UMOR

ecranul
nostru

miercuri, 15 aprilie, Duna TV, ora 7.10

miercuri, 15 aprilie, Duna World, ora 13.50

În Săptămâna Mare vă prezentăm în reluare un film despre mănăstirea Putna, prima și cea mai importantă ctitorie a Voievodului Ștefan cel Mare, care de peste 500 de ani are grijă de ținutul Bucovinei. Istoria Putnei ascunde și un amănunt interesant pentru românii din Ungaria. În perioada 1951–1952, starețul mănăstirii a fost părintele Antonie Ruja. El s-a născut în anul 1898, la Micherechi. În 1930 a terminat seminarul teologic baptist din Budapesta și devine pastorul comunității baptiste din Chitighaz. Trece în România și, din motive neclare, se convertește la Ortodoxie, iar cu ceva mai târziu este tuns în monahism. Într-o perioadă deosebit de grea pentru credință, devine starețul mănăstirii pe care Mihai Eminescu a numit-o „Ierusalimul neamului românesc”. Realizator: Tiberiu Boca

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Președinte: Marius Maghiaru
E-mail: uniuneaculturala@gmail.com
Website: www.romanul.hu

Autoguvernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1
Tel./fax: (+36-66) 463-951
Președinte: Gheorghe Cozma
E-mail: atru@globonet.hu
Web: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72
Tel.: (+36-1) 384-8394
Telefon mobil de permanență:
(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă
Website: <http://budapesta.mae.ro/>
E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5
Tel./fax: (+36-62) 424-431,
(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:
(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu
Website: <http://szeged.mae.ro>
E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12
Tel.: (+36-66) 465-130
Fax: (+36-66) 465-142
Telefon mobil de permanență:
(+36-30) 635-7181

Consul general:
Florin Trandafir Vasiloni
Website: <http://gyula.mae.ro/>
E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5
Tel.: (+36-1) 383-2693
Director: Simona Tănăsescu
E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.hu
Web: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.
E-mail: szeged@icr.ro

Institutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Director: dr. Maria Berényi
E-mail: romanintezet@gmail.com
Web: www.romanintezet.hu

Centrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17
Director: Mariana Negreu Vetró
E-mail: info@dokkozpontgyula.hu

Săpunul de casă cucerește din nou gospodinele

— Ce preferă clienții și cât de căutate sunt produsele?

— În perioada de vară îmi place să particip cu un mic stand la festivaluri, târguri meșteșugărești și alte evenimente culturale, merg în piețe. Din ce în ce mai mulți oameni sunt familiarizați cu produsele mele, am clienți care se întorc, am și un magazin web, care este în prezent destul de căutat. Acest lucru în sine nu este suficient pentru a trăi doar din asta, trebuie cu pași mici și repezi, cu multă muncă, să construiești afacerea la un nivel în care activitatea meșteșugărească în sine să ofere o bază solidă pentru viață.

— Propui cititorilor noștri și o rețetă de săpun?

— Cu plăcere vă ofer o rețetă de bază după care fiecare poate să încerce pentru a obține un săpun preferat și mult dorit. Așadar, o porție necesită 150 gr ulei de măsline, 150 gr ulei de floarea soarelui, 300 gr ulei de nucă de cocos, 400 gr ulei de palmier, 350 gr lichid (acesta poate fi după preferințele fiecăruia apă fiartă sau lapte de capră sau o infuzie de plante), 141 gr hidroxid de sodiu, 30 ml ulei esențial, 10 gr plante medicinale sau flori. Pentru cei care doresc să încerce le doresc mult succes și îi încurajez să nu ezite să se implice, deoarece aceasta le va deschide o lume cu totul nouă. În timp ce m-am angajat în această viață nouă mi s-a oferit o libertate creativă reală și, desigur, și o responsabilitate de a oferi familiei și clienților mei produse pentru a trăi sănătos și mai ecologic.

Săpunul de vioarele, un produs regal

Toporașii, vestitorii primăverii, alături de alte flori, sunt cunoscuți încă de pe vremea Greciei Antice, pentru frumusețea lor, dar și pentru efectele terapeutice. Regina Maria a României a preferat florile de vioarele și trandafir din care și-a preparat săpun și parfum, la fel și regina Sisi a Ungariei a fost vrăjită de aceste

flori delicate și folosea săpun de vioarele și uleiuri din aceste flori. Pe perioada primăverii când stătea la Castelul din Gödöllő, regina Sisi comanda la cofetăria din apropiere să i se facă și ciocolată cu vioarele și bomboane confectionate din vioarele sub denumirea de „Violettes de Toulouse”. Primul meu săpun de vioarele achiziționat provine de la Gödöllő, de la prima mea vizită la castel, unde la târgul de acolo săpunul este cel mai renumit produs.

Rețeta săpunului de casă

Oamenii de la țară fac și azi săpun pentru rufe din resturile de grăsime și din uleiul folosit. Pentru o rețetă reușită de săpun i-am cerut sfaturi doamnei Florica Popa Istin din Chitighaz, care face săpun de casă pentru rufe de mai multe decenii.

— Săpunul de casă se obține în urma reacției dintre o grăsime și un hidroxid alcalin. Pentru prepararea săpunului se folosesc resturi de grăsime (seu, untură de porc, ulei) și sodă caustică. Printr-o metodă simplă și ușor de realizat se poate prepara și acasă un săpun de calitate, pe care eu îl fac în fiecare an, și anul acesta am făcut două porții. Pentru săpunul de rufe se strâng toate resturile de grăsime într-un vas până când se ajunge la o cantitate de 5 kg. O porție necesită 5 kg de grăsime, 10 litri de apă și 1 kg de sodă caustică. Când am pregătită grăsimea într-o câldare mai mare încălzesc 10 litri de apă, adaug grăsimea și când acestea fierb bine pun pe rând câte o lingură de sodă caustică. Amestecul se fierbe timp de 2–3 ore, până când se produce procesul de saponificare (apare mirosul caracteristic de săpun). Săpunul este gata și se poate turna în cutii de lemn căptușite cu hârtie. După 24 de ore, se scoate săpunul din cutie, se taie în bucăți, care se pun apoi la uscat.

Anca Becan